

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา
กับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1*

RELATIONSHIP BETWEEN STRATEGIC LEADERSHIP OF SCHOOL
ADMINISTRATOR AND ACADEMIC ADMINISTRATION OF SCHOOLS
UNDER PHAYAO PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1

ธีรภัทร ผลทอง¹ และ โสภา อำนวยรัตน์¹

Teerapat Phonthong¹ and Sopa Amnuayrat¹

¹⁻²มหาวิทยาลัยพะเยา

¹⁻²University of Phayao, Thailand.

¹Corresponding Author's Email: Teerapat.phonthong211@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 2) เพื่อศึกษาระดับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 และ 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 จำนวน 242 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างด้วยตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน ใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น โดยใช้กลุ่มโรงเรียนตามอำเภอเป็นเกณฑ์ กำหนดสัดส่วนตามขนาดของกลุ่มประชากร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก 2) ระดับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก และ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต

* Received 27 February 2025; Revised 3 March 2025; Accepted 10 March 2025

พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผลการวิจัยนี้สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางสำหรับการ พัฒนวิชาชีพเฉพาะทาง เพื่อเสริมสร้างทักษะภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ให้แก่ผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งจะนำไปสู่การเพิ่มประสิทธิผลในการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์, ผู้บริหารสถานศึกษา , การบริหารงานวิชาการ

Abstract

The objectives of this research were: 1) to study the level of strategic leadership of school administrators, 2) to study the level of academic administration in schools, and 3) to study the the relationship between strategic leadership of school administrators and academic administration in schools under Phayao Primary Educational Service Area Office 1. The sample group consisted of 242 teachers in schools under Phayao Primary Educational Service Area Office 1, determined using Krejcie and Morgan's sample size table. Stratified random sampling was employed based on school districts, with proportional allocation based on population size. The research instrument was a five-point rating scale questionnaire with an Index of Item-Objective Congruence (IOC) of 1.00 and a reliability coefficient of 0.97. The statistics used for data analysis included percentage, mean, standard deviation, and Pearson's correlation coefficient analysis.

The research findings revealed that: 1) The overall level of strategic leadership of school administrators under Phayao Primary Educational Service Area Office 1 was high, 2) The overall level of academic administration in schools under Phayao Primary Educational Service Area Office 1 was high, and 3) The relationship between strategic leadership of school administrators and academic administration in schools under Phayao Primary Educational Service Area Office 1 showed a statistically significant positive correlation at a high level at the .01 level of significance. These findings can be used as guidelines for targeted professional development programs to enhance strategic leadership skills among administrators, ultimately improving academic administration effectiveness.

Keyword: Strategic Leadership, School Administrator, Academic Administration

บทนำ

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และประเทศ โดยเฉพาะใน ศตวรรษที่ 21 ประเทศต่าง ๆ จึงมุ่งพัฒนาการศึกษาเพื่อยกระดับศักยภาพของประชากร สำหรับประเทศไทย กระทรวงศึกษาธิการได้มุ่งพัฒนาคุณภาพการศึกษาและสร้างโอกาสการ เรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อให้คนไทยมีความพร้อมทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา และมีความเป็น พลเมืองที่ดี (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 39 กำหนดให้มีการกระจายอำนาจการบริหารไปยังสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาและสถานศึกษาโดยตรง สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 80 (4) ที่ส่งเสริมการกระจายอำนาจเพื่อให้หน่วยงานต่าง ๆ สามารถ จัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ระบุว่าการบริหารงานวิชาการเป็น การกิจสำคัญที่สุดในการบริหารสถานศึกษา โดยทุกฝ่ายต้องร่วมมือในการวางแผน เพื่อให้ สถานศึกษาสามารถดำเนินงานได้อย่างอิสระและตอบสนองความต้องการของทุกฝ่าย (การ บริหารงานวิชาการโรงเรียนท่าแสงวิทยายน, 2560) ดังนั้น งานวิชาการจึงเป็นการดำเนินงาน เพื่อช่วยส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางด้าน ร่างกาย จิตใจ สติปัญญา หากสถานศึกษาจะสามารถขับเคลื่อนการดำเนินงานได้อย่างสมบูรณ์ ก็จะต้องมีผู้บริหารที่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ ภาวะผู้นำ เชิงกลยุทธ์ เป็นพฤติกรรมของผู้นำที่แสดงออกในการพัฒนาเชิงกลยุทธ์ เพื่อให้องค์กรเติบโต อย่างมีทิศทาง รวมถึงพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพตาม มาตรฐานการศึกษา (วิรัตน์รัตน์ เสือจ้อย, 2564) ดังนั้น บทบาทภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์จึงมี ความสำคัญ เป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนไปสู่เป้าหมายความสำเร็จ ผู้บริหารสถานศึกษาจึง มีภารกิจและความรับผิดชอบต่อการพัฒนาสถานศึกษาให้สามารถบรรลุวิสัยทัศน์ พันธกิจ และ เป้าหมายตามมาตรฐานที่กำหนดไว้

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 จัดการศึกษาตั้งแต่ระดับปฐมวัย ถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ดูแลด้านการจัดการศึกษาของจังหวัดพะเยา โดยมีเป้าหมายการ พัฒนาคุณภาพผู้เรียนทุกช่วงวัยในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ ตามมาตรฐาน ทั้งนี้ พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 มาตรา 35 ได้กำหนดให้โรงเรียนมีฐานะเป็นนิติบุคคล ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้นำที่มี บทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนนโยบายและจุดเน้นต่าง ๆ ตั้งแต่ระดับสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน ตลอดจนจนถึงระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ซึ่งถือเป็นหน่วยงานต้นสังกัดหลักของสถานศึกษา เชื่อมโยงไปสู่การทำงานของบุคลากรให้ บรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารสถานศึกษา จึงเปรียบเสมือนกุญแจสำคัญใน การขับเคลื่อนการดำเนินงานให้เป็นไปตามเป้าหมาย ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหาร

สถานศึกษาจะต้องมีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในการบริหารจัดการ เพื่อก้าวไปสู่ความสำเร็จและเป็นสถานศึกษาที่มีประสิทธิผลทางด้านวิชาการ สะท้อนผ่านผลการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาและผลการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนทั้งในด้านผลสัมฤทธิ์และคุณลักษณะอันพึงประสงค์

ด้วยความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว จะเห็นได้ว่าภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษามีความสำคัญและมีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อการบริหารจัดการศึกษาที่จะนำสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จ สอดคล้องกับนโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ และเป้าหมายของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ จึงเป็นเหตุผลให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา และระดับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ว่าอยู่ในระดับใด ตลอดจนศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ว่ามีความสัมพันธ์กันในลักษณะใด ผลที่ได้จากการศึกษาจะเป็นแนวทางในการนำข้อมูลไปใช้เพื่อพัฒนาพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา อันจะส่งผลโดยตรงต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการภายในสถานศึกษาโดยรวมของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1
2. เพื่อศึกษาระดับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1

สมมติฐานการวิจัย

1. ระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 อยู่ในระดับมาก
2. ระดับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 อยู่ในระดับมาก
3. ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 จำนวน 72 แห่ง รวมทั้งสิ้นจำนวน 618 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1, 2567)

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูผู้สอน โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970) เทียบขนาดของประชากรที่ 650 คน ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 242 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้กลุ่มโรงเรียนตามอำเภอเป็นเกณฑ์ในการแบ่ง

2. เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วยเพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน ลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแนวคิดของ Likert (1961)

ตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับระดับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแนวคิดของ Likert (1961)

2.2 การหาคุณภาพเครื่องมือ

นำแบบสอบถามเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยหาดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) แล้วคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไปไว้ใช้ มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 และนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธีคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการดังนี้

3.1 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแจกแบบสอบถามออนไลน์โดยใช้ Google Form ทางช่องเมล์ของแต่ละสถานศึกษา

3.2 ผู้วิจัยรวบรวมแบบสอบถามคืนจากสถานศึกษา และตรวจสอบความครบถ้วนและความถูกต้อง สมบูรณ์ของแบบสอบถามและดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ดำเนินการ ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ได้กำหนดขอบเขตของค่าเฉลี่ย (เทียมจันทร์ พานิชย์ผลินไชย, 2559: 183)

ตอนที่ 3 ระดับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ได้กำหนดขอบเขตของค่าเฉลี่ย (เทียมจันทร์ พานิชย์ผลินไชย, 2559: 183)

4.2 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ ดำเนินการ ดังนี้

นำข้อมูลจากแบบสอบถามระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 และแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 มาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ โดยใช้การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Rxy) ของเพียร์สัน (Pearson's product moment coefficient) และแปลความหมายของคะแนน การแปลความหมายค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เทียบกับเกณฑ์ (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2540: 144)

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ดังตาราง 1

ตาราง 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1

ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1	ระดับภาวะผู้นำ เชิงกลยุทธ์ (n = 242)		การแปลผล
	$\bar{x}$	S.D.	
ด้านการกำหนดทิศทางเชิงกลยุทธ์	4.31	0.44	มาก
ด้านการนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติ	4.36	0.43	มาก
ด้านการสนับสนุนวัฒนธรรมขององค์กร	4.27	0.57	มาก

ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1	ระดับภาวะผู้นำ เชิงกลยุทธ์ (n = 242)		การแปลผล
	$\bar{x}$	S.D.	
ด้านการบริหารทรัพยากรในองค์กร	4.23	0.49	มาก
ด้านการควบคุมและประเมินกลยุทธ์	4.33	0.44	มาก
รวม	4.30	0.36	มาก

จากตาราง 1 แสดงว่า ระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก คือ ($\bar{x} = 4.30$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติ ($\bar{x} = 4.36$) รองลงมาคือ ด้านการควบคุมและประเมินกลยุทธ์ ($\bar{x} = 4.33$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการบริหารทรัพยากรในองค์กร ($\bar{x} = 4.23$)

2. ผลการศึกษาระดับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ดังตาราง 2

ตาราง 2 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1

การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพะเยา เขต 1	ระดับการบริหารงาน วิชาการ (n = 242)		การแปลผล
	$\bar{x}$	S.D.	
ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา	4.29	0.57	มาก
ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้	4.27	0.56	มาก
ด้านการวัด ประเมินผล และดำเนินการเทียบ โอนผลการเรียน	4.17	0.58	มาก
ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาใน สถานศึกษา	4.02	0.57	มาก
ด้านการนิเทศการศึกษา	4.30	0.51	มาก
ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน และมาตรฐานการศึกษา	4.38	0.46	มาก

ด้านการพัฒนาและใช้สื่อนวัตกรรมเพื่อการศึกษา	4.16	0.52	มาก
รวม	4.23	0.42	มาก

จากตาราง 2 แสดงว่า การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก คือ ($\bar{x} = 4.23$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา ($\bar{x} = 4.38$) รองลงมาคือ ด้านการนิเทศการศึกษา ($\bar{x} = 4.30$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา ($\bar{x} = 4.02$)

3. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 ดังตาราง 3

ตาราง 3 แสดงสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1

การบริหารงาน วิชาการของ สถานศึกษา (Y)	ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา (X)					ภาพรวม
	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	
Y ₁	.32**	.29**	.48**	.46**	.36**	.06**
Y ₂	.21**	.31**	.51**	.46**	.37**	.50**
Y ₃	.25**	.29**	.58**	.55**	.44**	.51**
Y ₄	.25**	.24**	.57**	.58**	.39**	.55**
Y ₅	.34**	.24**	.33**	.59**	.42**	.50**
Y ₆	.32**	.33**	.35**	.34**	.47**	.47**
Y ₇	.38**	.32**	.45**	.59**	.45**	.58**
ภาพรวม	.37**	.36**	.61**	.66**	.53**	.67**

** P < .01

จากตาราง 3 แสดงว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง ($r = .67^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐาน

เมื่อพิจารณาเป็นรายคู่ พบว่า คู่ที่มีความสัมพันธ์มากที่สุดคือ ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการบริหารทรัพยากรในองค์กร การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ด้านการนิเทศการศึกษา มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง ($r = .59^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหาร ด้านการบริหารทรัพยากรในองค์กร การบริหารงานวิชาการของ ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง ($r = .59^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และคู่ที่มีความสัมพันธ์น้อยที่สุดคือ ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการกำหนดทิศทางเชิงกลยุทธ์ การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำ ($r = .21^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสามารถของผู้บริหารในการกำหนดทิศทาง พัฒนา และขับเคลื่อนกลยุทธ์ทางการศึกษาอย่างเป็นระบบ ผู้บริหารสามารถนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยอาศัยการวางแผนที่เป็นรูปธรรม การมีส่วนร่วมของบุคลากร และการกระตุ้นแรงจูงใจในการทำงาน นอกจากนี้ยังมีการควบคุมและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง เพื่อปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการบริหารงานให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ กฤติยาภรณ์ นาชัย (2560) เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียน กลุ่มโรงเรียนพนสนิมคม 2 ที่พบว่า ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์สามารถแปลงวิสัยทัศน์ไปสู่การปฏิบัติจริง ส่งผลให้สถานศึกษามีประสิทธิผลและบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้

2. ผลการศึกษาระดับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา มีการกำหนดมาตรฐานที่สอดคล้องกับมาตรฐานระดับชาติ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพิพัฒน์พงษ์ วิเศษ (2560) เรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนที่ ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน พบว่าผู้บริหารได้พัฒนาระบบประกันคุณภาพอย่างต่อเนื่อง ด้านการนิเทศการศึกษามีการส่งเสริมการนิเทศอย่างเป็นระบบและแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับสถานศึกษาอื่น ด้านการพัฒนาหลักสูตรเป็นไปในทิศทางเดียวกับธนาคารเพื่อชีวิต (2561) เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา พบว่า มีการพัฒนาให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางและความต้องการของชุมชน ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านสื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ด้านการวัดประเมินผล และด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ต่างได้รับ

การส่งเสริมและพัฒนาอย่างเป็นระบบ ซึ่งสอดคล้องกับ รุจภา วงศ์กาฬสินธุ์ (2560) เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพของกระบวนการนิเทศภายในกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน พบว่า โรงเรียนดำเนินการระดมทรัพยากรเพื่อพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีสำหรับการศึกษา และวิภาภรณ์ สร้อยคำ (2560) เรื่องการพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชน พบว่า โรงเรียนได้กำหนดระเบียบและแนวทางปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการวัดผลและประเมินผลของสถานศึกษาสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา

3. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของ โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์จะมีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน สามารถกำหนดทิศทางการพัฒนางานวิชาการของสถานศึกษาได้อย่างเป็นระบบ มีการวางแผนกลยุทธ์ที่สอดคล้องกับบริบทและความต้องการของสถานศึกษา ตลอดจนสามารถนำนโยบายสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้การบริหารงานวิชาการมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สามารถนำพาองค์กรไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับมนชิสรา ธรรมรักษ์ (2561) เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในเครือสวนกุหลาบวิทยาลัย พบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์จะสามารถบริหารจัดการทรัพยากรและบุคลากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่มุ่งเน้นคุณภาพและความเป็นเลิศทางวิชาการ จึงอาจกล่าวได้ว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์เป็นคุณลักษณะสำคัญที่ผู้บริหารสถานศึกษาพึงมีในการบริหารงานวิชาการให้ประสบความสำเร็จ เพราะจะช่วยให้สามารถกำหนดทิศทาง วางแผน และดำเนินการพัฒนางานวิชาการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนสร้างการมีส่วนร่วมและความร่วมมือของบุคลากรในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีความเห็นว่าการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารเป็นปัจจัยสำคัญที่จะส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา ในประเด็นดังต่อไปนี้ ด้านการบริหารทรัพยากรในองค์กรมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด สะท้อนถึงข้อจำกัดในการจัดสรรและบริหารทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ จึงควรพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเฉพาะทางที่มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะดังกล่าวให้แก่ผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษามีค่าเฉลี่ยต่ำสุด จึงควรสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพด้านการวิจัยและส่งเสริมวัฒนธรรมการวิจัยในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ

ความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง ($r = .67$) ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์กับการบริหารงานวิชาการ สะท้อนว่าควรมีนโยบายระดับเขตพื้นที่การศึกษาที่มุ่งพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องและเป็นรูปธรรม จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย ดังนี้ 1) ด้านการนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติ ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตยและการใช้เทคโนโลยีในการปรับปรุงกระบวนการทำงาน 2) ด้านการควบคุมและประเมินกลยุทธ์ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมุ่งเน้นการพัฒนาระบบติดตามประเมินผลที่ทันสมัยเพื่อนำข้อมูลย้อนกลับมาพัฒนาคุณภาพการทำงาน 3) ด้านการกำหนดทิศทางเชิงกลยุทธ์ ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการเก็บรวบรวมข้อมูลและการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายในการวางแผน 4) ด้านการสนับสนุนวัฒนธรรมขององค์กร ผู้บริหารสถานศึกษาควรมุ่งปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมและสร้างค่านิยมร่วมที่ชัดเจน และให้ความสำคัญกับการตัดสินใจที่คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม และ 5) ด้านการบริหารทรัพยากรในองค์กร ผู้บริหารสถานศึกษาควรมุ่งเน้นการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ การพัฒนาศักยภาพบุคลากร และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อระดมทรัพยากรที่จำเป็นต่อการพัฒนาสถานศึกษา และข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับ 1) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์กับการบริหารงานด้านอื่น ๆ 2) แนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพงานวิชาการของสถานศึกษา เพื่อสร้างโปรแกรมพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สามารถนำข้อมูลไปใช้ประกอบการวางแผน ปรับปรุงและพัฒนาสถานศึกษา และ 3) เปรียบเทียบระหว่างโรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำ เพื่อวิเคราะห์ความแตกต่างของรูปแบบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์และการบริหารงานวิชาการ

เอกสารอ้างอิง

- กฤติยาภรณ์ นาชัย. (2560). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียน กลุ่มโรงเรียนพนสนิคม 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา. ชลบุรี.
- การบริหารงานวิชาการโรงเรียนท่าแสงวิทยายน. (2560). *การบริหารงานวิชาการ* : โรงเรียนท่าแสงวิทยายน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์.
- เทียมจันทร์ พานิชย์ผลินไชย. (2559). การศึกษาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนิสิตระดับปริญญาตรี ในโครงการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาครูในถิ่นทุรกันดารบนเขตพื้นที่สูงชายแดนไทย-เมียนมา ด้านจังหวัดตาก. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, 19(4), 123 – 132.

- ธนาเศรษฐ์ เพ็ชรกลาง (2561). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา. นครราชสีมา.
- พิพัฒน์พงษ์ วิเศษ (2560). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร. สกลนคร.
- มนสิชา ธรรมรักษ์. (2561). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในเครือข่ายกลุ่มอาชีวศึกษา. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี. ปทุมธานี.
- รุจาภา วงศ์กาฬสินธุ์ (2560). ความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพของกระบวนการนิเทศภายในกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร. สกลนคร.
- วิภาภรณ์ สร้อยคำ (2560). การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดสกลนคร. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร. สกลนคร.
- วิรัตน์รัตน์ เสือจอย. (2564). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนของ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร. นครปฐม.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1. (2567). ข้อมูลข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ระบบบริการข้อมูลภาครัฐ. เรียกใช้เมื่อ 10 พฤษภาคม 2567. จาก <https://bigdata.pyo1.go.th/>.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1. (2567). รายงานผลการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ปีงบประมาณ 2566 รอบ 6 เดือน. เรียกใช้เมื่อ 15 มีนาคม 2567. จาก <https://www.pyo1.go.th/plan/2023/10/03/>.
- สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ. (2561). ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 – 2580. กรุงเทพมหานคร: สำนักงาน.